

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. De aliis effectibus formalibus gratiæ sanctificantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

necessitari ad admandum aliquid extra se, peccatum & illam qualitatem contrariè solum opponi, atque adeò esse posse simul. Imò & probant quod vno personalis cum Verbo, & visio beata stare possunt cum peccato. Vnde

Probatur
secundò.

Secundò, argumentor quia multa sunt verè positiua, quæ tamen nulla vi possunt esse simul: assensus enim & dissensus, amor & odium ex eodem motiuo, curuum & rectum in eadem linea, ergo similiter gratia & peccatum quamuis sint positiua & opponantur contrariè, possunt esse talia vt se inuicem omnino excludant. Probatur consequentia, idè assensus & dissensus, curuum & rectum, & alia huiusmodi se necessariò excludunt, quia quamuis sint positiua vnum tamen dicit consequenter negationem alterius, sed gratia & peccatum etiam huiusmodi sunt, nam gratia cum sit sanctitas positiua dicit consequenter negationem malitiæ, & cum sit dignitas propter quam homo est amabilis à Deo, seu amabilitas excludit odibilitatem seu dignitatem odij diuini. Et hinc.

Probatur
tertiò.

Tertiò, argumentor, implicat vt aliquis actu constitutur iustus, sanctus, Dei amicus, Dei Filius, quin desinat esse actu iniustus, immundus, inimicus Dei, & dignus pœna æterna, sed per peccatum habituale homo est iniustus, immundus, inimicus Dei, dignus pœna æterna: per gratiam autem homo est iustus, Sanctus, Dei amicus & filius, sicut per albedinem paties est albus, ergo implicat vt illa sint simul. Respondet aduersarij quod homo per gratiam iustus est, sanctus, Dei amicus exigituè tantum & aptitudinaliter, non autem actualiter. Sed contra: si enim per gratiam homo non est iustus nisi aptitudinaliter & exigituè, sequitur necessariam esse formam aliquam superadditam, quæ fiat actualiter iustus & sanctus, sed certum est nullam esse aliam formam quæ fiat actualiter sanctus & iustus præter gratiam, ergo per illam homo non fit iustus solum exigituè, sed etiam actualiter. Deinde implicat vt idem homo simul exigituè sit Dei amicus & hæres, & exigituè sit Dei inimicus & dignus exigituè pœna æterna, sed per peccatum homo est exigituè inimicus Dei, & exigituè dignus æterna pœna, ergo implicat vt ille tunc habeat gratiam per quam exigituè sit amicus Dei & dignus hæreditate. Deinde implicat vt peccatum nullam aliam habeat causam suæ existentie nisi Deum, sed si peccatum simul conferuetur miraculosè cum gratia, nullam aliam habebit causam existentie suæ nisi Deum, opus enim miraculosum à solo Deo esse potest, ergo, &c.

Solutio
primæ dubi-
tationis.

Ad primam Respondeo concedendo quod infusio gratiæ & condonatio peccati duæ sunt res distinctæ, sed ita tamen essentialiter connexæ, vt infusio gratiæ semper necessariò inuehat condonationem peccati, quando illud est in anima, non enim est semper verum quod quæ sunt distincta sunt separabilia, nam creatio, verbi gratia, & res creata, sunt res distinctæ quæ tamen separari nequeunt, cur ergo gratia, & expulsio peccati non erunt similiter inseparabiles. Nego itaque rationem cur calor & frigus esse possint simul in eodem subiecto, esse quia calefactio & expulsio frigoris sunt res distinctæ: ratio enim potius est quia vna non dicit essentialiter negationem alterius: peccatum & gratia non opponuntur eo modo quo inuicem opponuntur calor & frigus, sed eo modo quo opponuntur curuum & rectum, assensus & dissensus, amor & odium peccatum enim dicit consequenter negationem gratiæ, & gratia consequenter & essentialiter negationem peccati. Vnde

Secundò.

Ad secundam nego quod peccatum & gratia opponantur solum contrariè, quia opponuntur contrariè simul & priuatiuè, non vt frigus & calor, sed vt corpus & spirituale, odium & amor, rectum & curuum.

Ad tertiam Respondeo quod Deus est liber simpliciter ad condonandam vel non condonandam offensam, etiam si ex suppositione quod det gratiam non possit non condonare offensam omnem, & amare subiectum in quo est gratia. Fateor quod voluntas Dei non necessitatur antecedenter ad amorem vilius boni creati, sed ex suppositione tamen necessitari potest ad aliquem non habendum odio, si enim non pecco non potest me odio habere, si pecco non potest me amare sed me necessariò habet odio. Similiter enim si dat gratiam non potest me habere odio, sed necessariò remittit peccatum & me amat necessariò amore saltem complacentiæ, vt dicitur statim.

SECTIO IV.

De alijs effectibus formalibus gratiæ sanctificantis.

Certum est primò, quod ad reliquos effectus gratiæ inherents errant Sectarij tripliciter. Primò, enim negant denominationes istas iusti, dilecti, sancti, filij adoptiui, peti ab illa forma intrinseca, sed ex puro favore Dei, & Christi iusticia imputata. Secundò, negant illas denominationes vili etiam homini puro conuenire: neminem enim esse qui quantumuis iustus & sanctus appelletur, reuera tamen non sit impius & immundus, indignus Dei amicitia & gloria æterna. Tertiò, ergo concludunt nullam nobis inesse iustitiam nisi falsam, & imputatam, nullos actus laude dignos & præmio.

Certum est secundò, veritatem Catholicam de istis effectibus gratiæ inherents habere tria potissimum capita. Primò, quod homo hac ornatus gratia non solum est expertus omnis peccati, sed est etiam verè gratus Deo, eius amicus, filius, hæres, naturæ ac pulchritudinis diuinæ confors. Secundò, quod illæ denominationes procedunt à gratia vt forma: vnde Tertiò, concluditur quod datur in nobis verà & interna sanctitas ac iusticia. Quibus suppositis explicanda nunc mihi de istis singulis sunt tria, in quo consistant, quomodo proficiant à natura gratiæ, quomodo sint ab ea sep arabiles.

S. I.

An & quomodo gratia reddat formaliter hominem amicum Dei.

Abi complacere in alicuius perfectione: amari autem à Deo vt amicum, est Deum in alicuius perfectione ita sibi complacere vt velit illi communicare sua bona, sua secreta, imò & se ipsum totum. Difficultas igitur est, vtrum gratia sit donum per quod homo reddatur obiectum dignum amicitia Dei.

Ratio dubitandi est primò, quia id quo reddimur Deo dilecti est ipse amor quo Deus nos diligit, sed gratia inherens non potest esse amor quo Deus diligit, nam ille non est nisi in Deo, ergo gratia non est forma quæ reddimur amici Dei, non enim est amor quo Deus nos diligit, sed ad summum est pignus & signum à Deo deputatum illius amoris quo Deus nos amat. Neque dicas gratiam esse id quo formaliter reddimur Deo diligibiles non id quo formaliter diligimur: nam etiam charitas est perfectio quædam animæ quæ sine dubio reddimur Deo diligibiles.

Secundò, nulla est qualitas quæ possit necessitare Deum ad nos diligendos & ad sua nobis bona communicanda, quomodo enim Deus potest necessitari ad amicitiam nobiscum contrahendam? Deus enim communicata creaturæ quacunque qualitate adhuc potest negare illi communicationem bonorum suorum,

suorum, v.g. beatæ visionis, quam potuit etiam negare homini Christo.

Tertia. Tertiò, si Deus necessariò amaret hominem iustum non posset illum destruere. Imò si Deus amat bonum aliquod necessariò, sequitur quod illud bonum est Deo necessarium, hoc autem non est verum, quia nihil est Deo necessarium nisi Deus. Denique ut dixi nulla voluntas etiam creata necessariò amat bonum quod non est summum & infinitum bonum, cuiusmodi non est gratia.

Quarta. Quartò, illa perfectio quæ non constituit æqualitatem neque proportionem inter hominem & Deum non potest formaliter constituere hominem Dei amicum, sed gratia infinitè distans à Deo non constituit æqualitatem neque proportionem inter hominem & Deum, ergo non constituit hominem formaliter amicum.

Affertio 1. bipartita. Dico primò, per gratiam habitualement hominem reddi amicum Dei formaliter & ex natura ipsius gratiæ, sine vlllo favore distincto, si peccator non sit ille cui datur gratia.

Probat. prima pars ex triplici fonte. Primam partem tradunt Catholici omnes Doctores aperteque primò colligitur ex Scripturis Ephesiorum primo: *Gratificauit nos in dilecto filio suo.* Non quod Christus causa sit formalis, sed meritoria tantum gratificationis illius quæ fit per gratiam. Primæ ad Corinthios: *Transiit nos in regnum filij dilectionis sue, Sapientiæ 4. Placens Deo factus est dilectus:* Ioannis 14. *Pater meus diligit eum, & ad eum venimus.* Deinde traditur in Concilio Tridentino sess. 6. cap. 7. ubi dicitur quod per susceptionem gratiæ ac donorum, homo fit ex inimico amicus, & cap. 10. Nos per gratiam fieri Dei amicos & eius domesticos. Denique ratio à priori est, quia tunc homo est Deo gratus & dignus eius complacentia quando est in se ipso rectus, iustus, Deo similis, & eius filius, per gratiam confertur ei rectitudo, iustitia, similitudo cum Deo & filiatio Dei, ergo per gratiam homo fit amabilis Deo. 2. Regum 12. *Et vocauit eum amabilis Dominus, eo quod diligeret eum Dominus.*

Probat. secunda pars. Secunda pars, quod talis homo fiat amicus Dei ex ipsa natura gratiæ assertur communiter à Doctoribus cum Sancto Thoma contra Scotum, Durandum, & Nominales qui volunt gratiam non aliud esse quàm signum à Deo deputatum. Sed ex dictis tamen omnino sequitur, quia illud quod ex se ipso reddit hominem in se ipso perfectum, iustum, & confortem diuinæ naturæ reddit ex se ipso hominem obiectum Deo amabile: gratia facit ex se ipsa, ut dixi, hominem perfectum, ergo per se ipsam facit hominem Deo dilectum & dignum complacentia Dei. Quod probari potest ex omnibus illis effectibus & nominibus gratiæ quibus ab initio existentia eius probata est; per eam enim Deus dicitur venire, ad nos, habitare in nobis, consecrare ut templa generare ut filios, ungere ut Reges, signare ut electos, dicitur pignus propter sequuturam hereditatem, semen propter participationem naturæ, signaculum propter similitudinem, vnguentum propter sanctitatem.

Affertio 2. bipartita. Dico secundò, implicare contradictionem ut gratia sit in homine quin reddat illum dilectum à Deo saltem amore complacentiæ quæ non tendit ad operationem, quamuis possit reuera Deus aliquem amare aliquo modo nullam ei conferendo gratiam aut aliam vllam qualitatem intrinsecam.

Prima pars probatur. Primæ partis ratio est, quia diligibilem esse Deo amore complacentiæ, non est aliud quàm esse obiectum dignum Dei amore ac complacentia, subiectum in quo est gratia est necessariò tale, quia est rectum & Deiforme, ergo necessariò est Deo diligibile. Imò & est necesse ut in eo sibi Deus

Tom. I.

complaceat, quia voluntas infinitè recta non potest non complacere in rectitudine, neque non displicere in peccato: neque quoad hoc est libera, quamuis libera omnino sit quoad amorem operatiuum, & efficacem, potest enim non bene facere amico, sed in eius bonitate non potest non habere complacentiam, alioqui non esset infinitè recta.

Secunda pars, quod hominem Deus diligere possit nullam ei gratiam tribuendo quæ intrinsecè bonus sit, pender ex dictis de remissione peccati sine vlla gratia per solam condonationem extrinsecam, est enim par ratio, & difficultas omnino eadem. In amore itaque Dei distinguenda sunt duo; primum quod in alicuius perfectione supernaturali complacentiam habeat, hoc modo amare Deus non potest hominem, qui nec habet gratiam intrinsecam, nec aliud vllum donum quo fiat amabilis. Secundum est quod velit illi dare bona sua, nam amare est velle bonum, potest sine gratia vlla sic amare hominem sine gratia, sed ille non erit perfectus amor, quia non volet illi bona quia bonus est, sed tantum quia vult.

Ad primam Respondeo gratiam non esse id quo actu nos Deus amat, sed id quo digni efficiamur ut nos amet tanquam simpliciter rectos & Deiformes.

Ad secundam Respondeo Deum non necessitari ad amorem operatiuum erga iustos, sed necessitari ad amorem complacentiæ ex suppositione quod det gratiam, sicut ex suppositione quod habeat peccatum, habeat necessariò displicentiam. Potest quidem homini iusto negare visionem beatam, sed non potest efficere ut non sit eà dignus.

Ad tertiam nego sequi quod Deus nequeat destruere hominem iustum, quia ut dixi, amor quo illum amat est tantum ex suppositione liberè posita, sicut enim potest illi auferre gratiam, ita potest illi auferre existentiam, imò illa est complacentia tantum non autem amor operatiuus tendens ad existentiam: sed neque propterea sequitur quod gratia sit bonum Deo necessarium, propter eandem rationem.

Ad quartam Respondeo non esse necessariam æqualitatem vllam, aut etiam proportionem amicorum in amicitia quæ vocatur excellentiæ. Vel certè si aliqua est æqualitas, illa solùm est quam efficit amor reciprocus, dicitur enim quod amicitia æquales inuenit aut facit.

S. II.

An & quomodo gratia efficiat hominem iustum & rectum per infusionem virtutum omnium & donorum.

Iustitiæ nomine non hic intelligitur specialis illa virtus quæ reddimus unicuique quod suum est, sed rectitudo illa totius hominis per quam sic est adæquatus cum recta ratione ut sit completè potens elicere actus omnes vitæ supernaturalis & diuinæ, quod assequitur per habitus infusos virtutum omnium & donorum Spiritus Sancti. Difficultas igitur nunc est, utrum illa gratia sit forma quædam diuina ex qua veluti proprietates & potentia necessariò simul emanent qualitates illæ habituales virtutum omnium quibus anima ornata completè diuina fit, & proximè potens ad eliciendas operationes diuinas. De his autem inhabitibus non dicam hoc loco nisi obiter, dicturus plenius statim de illis in ipso initio sequentis tractatus.

RR 2 Ratio

Ratio pri-
ma dubi-
tandi.

Ratio ergo dubitandi primò est, quia isti habitus infusarum virtutum sunt inutiles, vel enim dant facilitatem ad operandum, vel dant simpliciter operari: si primum ergo supponunt in potentia facultatem eliciendi actus supernaturales quod falsum est: si secundum ergo isti non sunt habitus sed potentiae. Imò peccator sine istis habitibus elicit actus supernaturales, alioqui nunquam posset conuerti, ergo illi habitus non dant simpliciter operari, potentia enim eleuatur sufficienter per gratiam excitantem & adiuuantem, ergo nulli habitus sunt simpliciter necessarij.

Secunda.

Secundò, illi habitus vel sunt causæ principales actuum, vel sunt causæ instrumentales: si sunt causæ principales, sequitur illos actus non elici per potentiam obedientialem actiuam quæ semper instrumentum est: si sunt causæ instrumentales, Deus ergo erit causa principalis illorum actuum, & Deus diceretur credere ac sperare.

Tertia.

Tertiò, si habitus sequuntur gratiam vt proprietates, sublata gratia debent illi omnes statim interire, quod tamen est falsum quia manent Fides & Spes. Imò difficile intelligitur discrimen istarum virtutum à donis Spiritus Sancti, quomodo enim v.g. differt timor qui est donum à timore qui est virtus.

Assertio
prima.

Dico tertiò, neminem vnquam accipere gratiam sanctificantem, quin simul etiam accipiat per infusionem à Deo habitus omnium virtutum Theologicarum & Moralium & omnia dona Spiritus Sancti.

Prima
pars.

Prima pars, apertè definitur in Trident. sess. 6. c. 7. vbi dicitur quod in iustificatione peccatoris, non sola est remissio peccatorum, sed renouatio etiam interioris hominis per susceptionem gratiæ ac donorum dicitur etiam quod sanctissima Passionis merito charitas infunditur in cordibus eorum qui iustificuntur: Additurque demum quod in iustificatione peccatoris hæc omnia simul infusa homo accipit, & inseritur Christo per fidem, Spem, Charitatem. Ideoque post Concilium negare habituum istorum saltem Theologicorum infusionem cum gratia, erroneum prorsus foret. Deinde colligitur ex eo quod dixit S. Dionysius fieri per gratiam in nobis statum quandam vitæ supernaturalis & diuinæ, cuius vitæ primaria radix & forma est gratia sanctificans: vnde argumentor vbi est forma constituens hominem viuentem vita supernaturali, ibi debent etiam reperiri potentiae per quas connaturaliter eliciantur actus illius vitæ proprii: nam vbi est vita ibi etiam sunt operationes consentaneæ huic vitæ, & virtus ad eas eliciendas, sicut vbi est anima ibi est intellectus, voluntas, & aliæ omnes potentiae: sed in homine habente gratiam datur forma per quam constituitur existens vita diuina, ergo dantur etiam virtutes elicitiuæ connaturaliter operationum diuinarum. Reliquæ probationes propriæ sunt sequentis tractatus.

Secunda
pars.

Secunda pars, de donis Spiritus Sancti minus est certa, non enim omnino constat ista dona esse qualitates habituales distinctas de quo dicam aliàs. Ratio ramen nunc sit quia vbi communicatur persona ipsa Spiritus Sancti, debent etiam esse dona Spiritus Sancti, qui enim habet Spiritum Sanctum debet etiam esse facilè mobilis à Spiritu Sancto, & habere thesauros eius. In iustificatione autem donari personam Spiritus Sancti patebit statim, ergo dantur etiam eius septem dona.

Ad totam rationem dubitandi constabit ex initio sequentis tractatus quomodo habitus infusarum virtutum non dent facilitatem ad operandum, sed sint instar potentiarum, & dent operari connaturaliter, quomodo causæ sint instrumentales actuum, quomodo moraliter tantum producantur per actus, & quomodo ex sola indulgentia Dei maneant in peccatori-

bus fides & spes, quæ cum gratia deberent perire & denique discrimen harum virtutum à donis ibi etiam explicabitur.

S. III.

Reliqui effectus gratiæ sanctificantis Filiatio adoptiua, communicatio personæ Spiritus Sancti, perfectio Deificatio.

Tunc dicitur homo adoptare aliquem in filium cum dat illi ius ad suam hereditatem, perinde ac si esset ab eo genitus, adoptio enim est acceptatio personæ alicuius extraneæ ad hereditatem: difficultas igitur est, vtrum gratia hunc etiam formalem effectum habeat vt non modò reddat hominem sanctum id est purum ab omni labe, Dei amicum, obiectum videlicet Dei complacentiæ & amicitie, iustum & rectum id est omnibus virtutum & donorum ornamentis instructum, sed quod maius his omnibus est & illustrius reddat etiam Dei filium, quod per eam sic à Deo acceptetur ad cælestem hereditatem, vt posita gratia non possit non habere ius ad eam, & ad omnia Dei bona: vbi expendenda sunt tria primò veritas huius filiationis in eo qui habet gratiam: secundò forma constituens filium, vtrum sit persona ipsa Spiritus Sancti, & gratia non solum creata, sed etiam increata: tertiò perfectio huius filiationis & ratio eius quidditatiua, perfectio quædam Deificatio, & imitatio quædam naturalis filiationis.

Ratio dubitandi primò est, quia nulla videtur esse qualitas quæ Deus obligetur ad dandam homini visionem beatam, vel ad eum acceptandum ad illam, ergo acceptatio illa semper erit nouus fauor posita quacunque gratia.

Secundò, adoptio inter homines fit duntaxat per extrinsecam quandam denominationem, & acceptationem non autem per vllam formam intrinsecam, ergo vt homo adoptetur in filium Dei, non requiritur gratia, & multo minus necessaria est personæ Spiritus Sancti communicatio. Nam omnia scripturæ testimonia quæ hoc probant commodè possunt explicari de ipsius donis Spiritus Sancti, neque necessariò intelliguntur de persona ipsa Sancti Spiritus, præsertim cum eodem iure diceretur dari nobis tota Trinitas secundum substantiam, quia dicitur *qui diligit me diligitur à patre meo, & ad eum veniemus*, & demum explicari vix potest qualis sit vnio ista hominis iusti cum persona Spiritus Sancti, nisi dicatur esse hypostatica, quod nemo dixerit.

Tertiò, Deificatio illa & participatio naturæ diuinæ quæ dicitur fieri per gratiam non est nisi metaphorica & impropria, vnde neque fundare potest veram; quomodo enim potest nisi valde metaphoricè participari ab homine infinitas illa perfectionum in omni genere?

Dico quartò, necesse omnino esse vt accepta gratia homo iustus constituatur verè ac propriè Dei filius adoptiuus, non per solam denominationem extrinsecam, & fauorem Dei, sed per vnionem personæ Spiritus Sancti mediâ gratiâ & charitate, vnde resultat vera quædam participatio naturæ diuinæ, ac Deificatio totius hominis. Tres sunt partes conclusionis probandæ sigillatim & ponderandæ.

Prima enim de veritate huius adoptionis filiorum perspicua est ex scripturis: 1. Ioannis 3. *Charissimi nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quod erimus*, quasi dicat nos sic esse iam adoptatos per gratiam, vt verum habeamus ius ad hereditatem quam possemus habere in statu gloriæ vt exponunt Euangelistæ Papa epist. 1. & Conc. Francoford. epist. ad Episc. Hispan. *Et rursus videte qualiter charitatem dedit nobis Pater vt filij Dei*

Dei nominemur & simus : Nam, ut ait Augustinus tractatu 4. in Ioannem, qui vocantur & non sunt. Quid prodest nomen ubi res non est? Roman. 8. Qui Spiritus Dei aguntur & sunt filij Dei : & postea Accepistis Spiritum filiorum, in quo clamamus abba Pater ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod simus filij Dei. Coloss. 1. Transulit nos in regnum filij dilectionis sue. Idque apud Patres omnes ferè perpetuum est, quod gloria iustis detur tanquam hereditas, qui proinde omnes possint dicere cum Apostolo, gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei, gaudere videlicet in sinu possumus, & palam etiam gloriamur quod reposita & prorsus debita nobis sit hereditas tanquam filijs qui verum habent ius ad paternæ bonæ. Ratio autem autem patebit ex statim dicendis, de forma constitutionis huius filiationis & de illius termino. Diuina videlicet adoptio non est humanæ similis quæ non est nisi extrinsecus quidam fauor, & acceptatio extraneæ personæ, diuina verò multò est sublimior & perfectior, non enim est extrinseca solum beneuolentia, sed vera imitatio filiationis naturalis per illam enim de personâ adoptata sit similis in natura & de nouo sic generatur ut ius habeat intrinsecum ad diuinam hereditatem quod ut magis constet.

Secunda pars. Secunda pars, explicari debet quæ asserit formam, quâ constituimur filij Dei esse gratiam ipsam prout vnit animæ iusti personam ipsam Spiritus Sancti, ut probabam in tractatu de Trinitate ubi cum communiori sententia docui certum esse quod mediâ charitate ac gratia, personâ ipsâ Spiritus Sancti realiter communicatur personæ iustæ, & se ipsâ illam vngit, informat, Deificat, tanquam vitæ supernaturalis anima, non per vnionem metaphoricam, sed per se ipsam quæ sit imitatio quædam rudis accidentalis vnionis hypostatica.

Probatur primò communicatio personæ Spiritus Sancti. Primò, enim illustria eam in rem proferri possunt testimonia ex Scripturis ubi dicitur quod per charitatem datur nobis & habetur Spiritus Sanctus, habitare, signare, vngere, esse Archa hereditatis, v. gr. 1. ad Corinth. 3. Nescitis quia templum Dei estis & Spiritus Dei habitat in vobis : nescitis quia membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo & non estis vestri. 2. ad Corinth. 5. Signati estis spiritu promissionis sancto qui est pignus hereditatis vestre. 1. Ioannis 3. In hoc scimus quoniam manet in nobis quia de spiritu suo dedit nobis.

Probatur secundò ex Patribus. Secundò vnionem hanc describunt eximie Patres Cyrillus lib. 14. thesauri docet animas Spiritu Sancto sanctificari, imò Spiritum Sanctum vocat ἀντὶπερὶν id est sui communicatione ac substantiæ suæ infusione nos efficere sanctos : & lib. 9. in Ioannem docet Spiritum Sanctum esse in nobis velut qualitatem diuinitatis, & in sanctis habitare ac perpetuò manere, esse autem quo inauramur & vnguetum quo inungimur & consecramur. Dialogo 7. de Trinitate appellat illum domesticum & habitatorem nostrum, quo iustus plene locupletur, non si alienum, & dissociatum spiritum acceperit, sed si eum habeat qui est ex ipso, & in ipso, ipsiusque proprius, & æqualem ad ipsum comparatus proprietatem gerit, longum esset alios referre quorum certa & fixa est assertio, quod Deo secundum substantiam præsentem, substantiam eius impermixtè participamus & quod ipsa est quæ nos sanctificat & habitat in nobis, ut loquitur Cyparisthota Decade 7. cap. 2. & 3. Mira enim sunt quæ illi differunt communiter de ratione habitaculi, templi, sigilli, vnguenti, spiraculi, vnde illi probant diuinitatem Spiritus Sancti, qui si diuina non esset personâ non posset in animam illari, & illi vniri, quod solius personæ diuinæ potest esse proprium.

Probatur tertio ratione. Tertio, asserri solet ratio quoties datur nouus ali-

quis effectus ita exigens præsentiam personæ diuinæ ut si vbique illa non esset, ex vi huius effectus reuerberaretur inciperet esse præsens, toties dicitur præsens esse personâ diuinâ creaturæ, atque illi de nouo vniri : sed quoties ponitur in homine iusto gratia & charitas, toties verum est quod personâ Spiritus Sancti esset præsens homini iusto si non esset vbique, charitas tendit ad vnionem & præsentiam quantum potest, ergo per gratiam communicatur homini iusto personâ Spiritus Sancti.

Tertia pars, de termino huius filiationis & perfectione illius aded mirabili ut euehat hominem ad societatem quandam & participationem naturæ diuinæ asseritur communiter à Theolog. ex notissimo illo testimonio S. Petri : Per quem maxima nobis, & pretiosa promissa donauit ut diuinæ naturæ cōsortes efficiamur, quo nihil dici vel cogitari potest magnificentius.

Probatur autem primò, quia tunc natura diuinâ participatur, quando participatur connaturaliter modus intellectualitatis naturæ diuinæ ita proprius ut nulli creaturæ possit esse connaturalis, sed gratia est radix intellectualitatis ita Deo propriæ ut nulli creaturæ conuenire possit connaturaliter, est enim radix visionis & charitatis quibus Deus videt & amat se ipsum, ac perfectissime sua bonitate fruitur, visio enim Dei connaturaliter debita est homini iusto gratiam habenti, ergo gratia est participatio quædam & realis naturæ diuinæ, quatenus ex se profundit habitus elicitiuos diuinarum operationum, & præsertim lumen illud gloriæ ex quo manant visio & gaudium beatificum.

Secundò, probatur ex eo quod communicatio Spiritus Sancti, quæ dixi annexam semper esse gratiæ, facit necessariò similitudinem hanc & communicationem naturæ diuinæ.

Ad primam Respondeo eo argumento probari quidem quod Deus homini habenti gratiam negare potest beatitudinem : sed non probari quod facere possit ut homo habens gratiam non sit dignus gloria, & ad illam ius habeat. Hoc enim ius essentialiter adiunctum est gratiæ adoptanti, quamuis Deus ratione supremi dominij, negare possit bona illa quibus digni sumus, acceptatio ad gloriam fauor est distinctus ab entitate gratiæ (ut sæpè dixi) sed illi tamen essentialiter connexus, & omnino debitus ex suppositione, potest Deus cui voluerit dare gloriam & extrinsecum ius ad illam : Ius autem intrinsecum & meritum dare non potest sine gratia, vel altera perfectione quæ gratiæ æquiualeat. Verum est quod inter homines adoptio est aliquid prorsus extrinsecum personæ adoptatæ, neque vllò modo imitatur filiationem naturalem : adoptio autem quia proxime imitatur filiationem naturalem, est infusio qualitatis intrinsecæ, ac natiuitas noua.

Ad secundam Respondeo constare omnino ex dictis quod Spiritus Sanctus non per sua tantum dona effectiue communicatur iustis, sed existit etiam in illis quasi formaliter per suam substantiam : id enim omnino ferunt allatæ rationes dicitur quidem verè quod etiam tota Trinitas per gratiam habitat in nobis, sed tantum concomitanter, cum immediatè personâ ipsâ Spiritus Sancti vnitur iusto, proprietates enim eius personales est sanctificatio, est autem vnio ista solum accidentalis ac proinde infinitè distans ab hypostatica.

Ad tertiam Respondeo Deificationem illam hominis habentis gratiam, non esse metaphoricam duntaxat & impropiam, quamuis sit solum accidentalis propter vnionem accidentalem per quam vitam diuinam homo viuere participat.

Tertia pars.

Respondetur primæ dubitationi.

Secundæ.

Tertiæ.

§. IV.

Corollaria de vera definitione ac excellentia gratiæ.

Primum, sit gratiam habitualement rectè debere definiri, qualitatem spiritualement, supernaturalem, inherenter homini, & in eo permanentem, ut per illam fiat reuerà sanctus, Dei amicus, filius adoptiuus, & naturæ diuinæ confors.

Secundum sit, iustificationem rectè sic definiri, est translatio totius hominis à statu peccatoris, in quo est inimicus Dei, & dignus æterna pœna, in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei. Hoc est mutatio illa in qua homo habens peccatum, accipit veram eius remissionem, per gratiam internam, quâ definit esse peccator, & incipit esse iustus.

Tertium sit excellentia gratiæ sanctificantis supra omnia Dei opera tum ordinis naturalis, tum supernaturalis excepta vnione hypostatica, & Dei maternitate, quæ res disputatur ab interpretibus S. Thomæ quæst. 113. art. 9. & 10. Suarez lib. 6. c. 23. lib. 7. cap. vlt. Valentia q. 4. p. 1.

Probat
primò.

Primò, itaque certum mihi est gratiam esse perfectiorem alijs omnibus accidentibus qualicunque illa sint ordinis, quamuis de lumine gloriæ ac de visione nonnulli dubitent.

Ratio tamen est quia gratia cum omnibus illis accidentibus comparatur ut radix & forma ad potentias & operationes: forma verò perfectior est potentijs & operationibus, quantuncunque illæ vitales sint, quamuis ratione vitalitatis actus illi dici possint secundum quid perfectiores quàm gratia.

Probat
secundò.

Secundò certum est, quod gratia saltem secundum propriam & specificam rationem est perfectior quàm opus vllum purè naturale, v. gr. quàm creatio cœlorum, quàm omnium Angelorum productio & dotes omnes: quia gratia est participatio diuinæ naturæ in ordine qui superat totam naturam: Deinde terminatur ad bonum æternum diuinæ participationis: quolibet autem opus naturæ terminatur ad bonum naturæ mutabilis. Vnde docet S. Thomas art. 10. ad secundum quod bonum vnius gratiæ superat bonum naturale totius vniuersi, neque dubium est quin sit perfectius, esse Deum participatione, quàm esse hominem per essentiam, etiam si certum omnino sit quod gratia cum sit accidens, imperfectior est secundum rationem genericam quàm minima substantia.

Si autem quærat utrum iustificatio sit opus excellentius & mirabilius quàm glorificatio.

Respondeo quod si præcisè sumatur, maius sine dubio est opus iustificatio quàm glorificatio, peccator enim magis distat à gratia, quàm iustus distat à gloria.

Deinde maior sine dubio est indulgentia Dei & misericordia, propter indignitatem hominis qui recipitur in gratiam.

QVÆSTIO II.

De causis gratiæ sanctificantis, & totius iustificationis.

S. Thomas, quæst. 113.

Explicat illas omnes distinctè Tridentinum sess. 6. cap. 7. 10. & 14. & in tractatu de poenitentia plenissime dictum est de illis, nunc omnibus illis quæ

ibi dixi satis est quatuor ponere quæ spectare videntur ad causas istius gratiæ. Primò quænam sint causæ concurrentes ad primam eius productionem. Secundò quænam causæ concurrant ad eius incrementum & perfectionem. Tertio quænam concurrant ad eius conseruationem, & perseverantiam. Quarto quænam ad eius amissionem & destructionem.

SECTIO I.

De prima productione gratiæ sanctificantis & de illius causis.

Dignitas gratiæ sanctificantis, & eius excellentia quam proposui non potest certius colligi quàm ex causis eius tum internis subiectiua, & formali, tum externis finali & effectiua, physica, morali, dispositiua quas attigisse singulas satis erit.

Certum igitur primò est, causam subiectiuam & quasi materialem gratiæ sanctificantis esse substantiam quamlibet creatam spiritualement & rationalem in cuius potentia obedientiali per Dei eleuationem recipitur. Ratio est, quia illud solum subiectum capax est recipiendi qualitatem hanc spiritualement cuius proprium munus est efficere Dei amicum & filium, quod solum capax est diuinæ amicitiae ac filiationis: huiusmodi est omnis & sola creatura rationalis, alias enim creaturas amare Deus potest, amicitia non est nisi ad naturam intelligentem & liberam, sola ergo creatura rationalis capax est gratiæ cum sola capax sit filiationis & hereditatis, si autem poneret Deus gratiam in aliquo subiecto experte rationis, gratia non redderet subiectum hoc gratum & amicum Dei, sed redderet tantum illud habens gratiam qui est effectus formalis primarius gratiæ, sicut si poneretur in lapide verbum mentis, non redderetur lapis intelligens sed habens verbum mentis. Dixi deinde quod omnis creatura rationalis subiectum est gratiæ capax, humanitas enim Christi non caret hoc ornamento imò dixi esse probabilissimum quod gratia eius non solum substantialis sed etiam accidentaliter infinita est categorematicè, vel certè sit tale infinitum non est possibile certum est quod gratia illa est intensissima & in summo gradu quem Deus rationabiliter dare potuit filio suo dilectissimo, quem constituit caput omnis creaturæ, ac fontem ex cuius plenitudine accepturi erant omnes homines: Alterum subiectum in quo residet plenitudo gratiæ Maria est Deipara quam gratia plenam meritò Angelus esse dixit, quia sicut congregationes aquarum vocauit Deus Maria, ita congregationes gratiarum appellauit Maria. Angeli deinde plenitudinem habent gratiæ, omnes beati, omnes in terris amici Dei in quibus gratia fundat totam vitam supernaturalem, & radix est omnium bonorum.

Certum est secundò, causam formalem totius iustificationis ut sæpè dixi, esse gratiam hanc præcellentissimum omnium charismatum, per quam veluti animam constituitur homo ille supernaturalis & Deificatus, nisi malis dicere formam, quâ constituitur homo iustus, esse personam ipsam Spiritus Sancti nouo modo præsentem animæ: illius vnionem cum anima esse gratiam quæ huius præsentiae nexus est: intellectum esse in patria lumen gloriæ, in via lumen fidei, & prudentiæ: Deinde dona Spiritus Sancti pertinentia ad intellectum, donum scilicet sapientiæ, donum scientiæ, donum intellectus, donum consilij, Voluntatem esse habitum Charitatis Spei & aliarum virtutum ac donorum Spiritus Sancti quæ voluntatis sunt propria.

Certum est tertio, causam effectiuam iustificationis aliam

Subiectum
primam
gratiæ.

Causa
formalis
gratiæ.

Causa
effectiua
iustificationis.